

Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районы
Карабаш беренче төп гомуми белем бирү мәктәбе
муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе

“Каралды”

Методик берләшмә
житәкчесе:

Ломанова Э.Г. Ломанова

Беркетмә № 1

“18” август, 2023 нче ел

“Килешенде”

Уку-укыту эшләре
буенча директор
урынбасары:

Яхина Г.И. Яхина

“18” август, 2023 нче ел

“Расланды”

Директор:
Хужина Г.Х. Хужина

боерык № 01/01/23
“18” август, 2023 нче ел

**“Хыял” түгәрәгенә эш программасы
2023-2024 уку елы**

Сәгать саны-34

Укытучы- Яхина Гүзәлия Инсаф кызы

Карабаш, 2023

“Хыял” түгэрэгенен эш планы. Бу түгэрэк укучыларның артистлык сэләтен, сэнгателье сөйләм күнекмәләрен, логик фикерләүләрен үстерү максатыннан чыгып оештырыла.” Күңелле сәхнә” драма түгэрәге, исеменнән үк күренгәнчә, театр, сэнгать, жыр-бию яратучы укучылар өчен оештырыла. Бу түгэрэк шулай ук сәхнә серләренә төшенү, кулдан матур киёмнәр әзерләү һәм зәвыклы киенү, тамашачылар алдында үз-үзенә тотарга өйрөнү бурычларын үз эченә ала.

Түгэрәктә сэләтле балалар белән күмәкләп, шулай ук индивидуаль эшләү дә урын алган. Чөнки мәктәбебездә сэнгать сөюче балалар бик күп, араларында матур жырлаучылар, биюгә оста кызлар-малайлар бар. Шундыйларны сайлап алып һәм теләк-хыялларын истә тотып эшләү уңышлы булыр дигән фикергә килдем. Әлегә программага нигезләп үткәрелгән түгэрэк эше укучыларга ярдәм итәр, матур сөйли, аралаша, үз фикерләрен эзлекле әйтергә өйрәтер дип ышанам. Укучыларның активлыгын, ижади эшчәнлеген, кызыксынучанлыгын үстерүгә күнекмәләр формалаштыруга төрле ижади биремнәр, күнегүләр бирелә, эзләнү методы кулланыла. Түгэрәктә йөрүче укучыларны балалар шагыйрьләре, әсәрләре белән тирәнрәк тыныштыру, аларның әсәрләрен күбрәк уку теләге уяту максатлары да күздә тотылды. Укучылар шулай ук үткән темалар ярдәмендә ижади эш итеп шигырь, әдәби әсәр, мәсәл укырга өйрәнәп, сәхнәдә күрә белү, тыңлый һәм ишетә белү күнекмәләрен үстерә ала.

“Хыял ” түгэрәге берләшмәсе 11-16 яшьлек укучылар өчен оештырыла. Дәрәсләр атнага 1 сәгать хисабыннан. (Барлыгы 35 сәгать)

Максат:

Шәхес формалаштыруга юнәлтелгән технология аша укучыларда әдәбиятка-сэнгатькә мөхәббәт тәрбияләп, ижади үсешләрен булдыру, һөнәри омытылышларын, сэләтләрен ачарга, матур сөйли, үз фикерләрен эзлекле әйтергә өйрәтү. Театр сэнгәтенә мөхәббәт тәрбияләү.

Үстерелешле максат:

1. Сэнгатьле уку һәм сөйләм күнекмәләрен үстерү.
2. Ижади сәләтләрен үстерү һәм тирәнәйтү.
3. Сәхнә осталыгын үстерү өстендә эшләү

Бурычлар:

- Укучыларны түгәрәк эшенә жәлеп итү, театр белән кызыксыну уяту.
 - Сэнгать эсәрләренә мөхәббәт уяту.
 - Укучыларның артистлык сәләтен, ижади талантларын күрә, уңышларга дәрт уята алуга ирешү.
- Сэнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү.
 - Аеруча балалар өчен язылган һәм классик эсәрләр сәхнәләштерү, ижат итү.
 - Төрле бәйге-ярышларда, ата-аналар, балалар бакчаларында тәрбияләнүчеләр алдында чыгышлар ясау.
 - Сүз сэнгатеннән алган белемнәрен тагы да тирәнәйтү, гомумиләштерү.
 - Акыл үсеше белән сөйләм теленә үсешен үстерү, персонажлар сөйләмен сэнгатьле итеп сөйләү өстендә эшләү, баланың сүз байлыгы арттыру, аваз культурасы, интонацияле сөйләү тәрбияләү; - хәрәкәт күнекмәләрен формалаштыру;
 - сәхнәләштерү эшчәнлегенә тотрыклы кызыксынуны үстерү;
 - мимика, ишарәләр, хәрәкәтләр, интонация тәэсирле чараларын кабатлау теләге тудыру;
 - музыка һәм хореография сэнгатенигезләрә белән танышу;
 - укучыларда эстетик, әхлак һәм хезмәт тәрбиясен тормышка ашыру;
 - балаларның сәламәтлеген яхшырту;
 - сэнгәткә кызыксыну һәм мөхәббәт тәрбияләү.

Түгәрәк дәресләре төрле формада уткәрелә. Күбрәк теоретик һәм практик юнәлештә эш башкарыла. Дәрес-әңгәмә, дәрес-очрашу, дәрес-экскурсияләр уткәрү дә күздә тотыла. Төп игътибар балаларның ижади сәләтен үстерүгә,

аларны милли жанлы, милли рухлы итеп тәрбияләүгә, сәнгатьле һәм образлы сөйләм формалаштыруга, мөстәкыйль шәхес үстерүгә, әзерләүгә юнәлтелә.

Уку елы ахырында укучылар белергә тиеш:

1. Театр сәнгате, анын төпузенчәлеге.
2. Татар театр сәнгате, анынтәүгеадымнары, формалашучоры, үткән юлы.
3. Милли театрыбыз, анынберенчекарлыгачлары (Язучы-драматурглары, артист-актерлары, режиссерлары).
4. Драма жанрлары.
5. Классик драма әсәрләре, классик драматурглар ижаты.
6. Актерлыкбурычы, образгакерүһәмтоемлап сөйләү.
7. Режиссер күрсәтмәләренәңлый, үти белү.
8. Мәдәниятне аңлый белүче, ижади талантлы, әхлакый фактларына ия кеше булу.

Көтелгән нәтижәләр һәм аларны тикшерү төрләре.

1. Театр сәнгатен башка сәнгать төрләреннән аера.
2. Татар театры тарихы, үткән юлы белән таныш.
3. Сәнгатьле сөйли, образга керә.
4. Актерлык талантына ия.
5. Ижади һәм мөстәкыйль эшли, үз киңәшләрен башкаларга да бирә ала.
6. Драма төрләрен аера, классик әсәрләренә аңлый.
7. Сәхнә тормышы белән таныш, башка милләт театрлары беләндәкызыксына.

I. Кереш. (1 сәг.)

Кереш дәрес. Укучыларны туплау, түгәрәкнең эш планы белән таныштыру.

Инструктаж үткәрү.

II. Без – яшь артистлар. (7 сәг.)

Укучыларның сәнгатьле сөйләм күнекмәләрен үстерү. Сәхнә серләренә өйрәнү. Киенү-бизәнү осталыгы турында сөйләшү, кассетадан чыгышлар карау.

Татар халык ижаты белән танышу. Татар халык ижатының үзенчәлекләрен билгеләү. Индивидуаль рәвештә жырлар, биюләр өйрәнү. Киёмнәр эзерләү.

III. Сәхнә уеннары. (8 сәг.)

Татар халкының сәхнә уеннары, такмак, такмаза, тел шомарткычлар турында мәгълумат бирү. Сәхнә өчен куелган уеннарны өйрәнү, сәхнәдә кую.

Балаларны парлы, күмәк биюләргә өйрәтү (бию элементларын кабатлау, көйгә басу, киёмнәр эзерләү). Бәйрәмнәрдә чыгыш ясау. “Туган тел көне”, Бөек татар язучылары һәм шагыйрьләренә туган көннәрен билгеләп үтү, кичәләр оештыру. Милли бәйрәмнәр” Нәүрүз”, ”Карга боткасы”.h.б уздыру

IV. Яңа ел бәйрәменә театр-тамаша. (5 сәг.) Театр сәнгате, аның төп үзенчәлегенә (Татар театры тарихы, аның беренчә адымнары, үткән юлы Татар театрының бүгенгесенә

Драма жанры төрләре

Әсәренә ижәт итәргә эзерләү, актерлык сәләтен өйрәнү

Әсәренә сәхнәгә кую (актерлык талантын тикшерү, ныгыту)

Экскурсия, очрашулар

Театр бәйгеләренә эзерләнү

V. “Сәламәтлек театры” конкурсына театр. (8 сәг.) Театр атналыгы оештыру (атналык программасы аерым төзелә).

“Сәламәтлек театры” конкурсында катнашу өчен сценарийлар эзерләү, яки сайлау.

Балалар өчен язылган жырлар тыңлау (кассета, караокедан). Иң матур жырларны өйрәнү, сәхнәдә башкарырга (аерым, күмәк) эзерләнү. Жырга карата киёмнәр сайлау.

Кызлар-малайлар белән парлы вальс өйрәнүне дәвам итү.

VI. “Без табигать баласы” Экологик тема. (5 сәг.)

Бүгенге көндә экологик проблема һәм аның әһәмияте. Табигатьне саклауга өлеш кертү: тирә-юньнең чисталыгын саклау, агачлар утырту, чишмәләренә чистарту, кошларга, жәнлекләргә карата мәрхәмәтле булырга кирәклеген

төшендерү. Экологик темага кичә үткәрү. “Кошларны танийсыңмы? дип исемлэнгән музыкаль театр-тамаша өйрәнү, чыгыш ясау.

VII. Йомгаклау. (1 сэг.)

Тематик планлаштыру

№	Эш төре	Сэгать саны
I.	Кереш	1
1.	Укучыларны туплау. Түгәрәкнең эш планы белән таныштыру. Инструктаж үткәрү.	1
II.	Без – яшь аристлар	7
1.	Сэнгатъле сөйләм күнекмәләрен үстерү.	1
2.	Сәхнә серләренә өйрәнү. Видеоязмалар карау.	1
3.	Киенү-бизәнү осталыгы. Декорациянең роле.	1
4.	Әкиятләрдән өзекләр сәхнәләштерү. (Укучыларның ижади эшләре.)	1
5.	Татар халык жырлары тыңлау һәм өйрәнү.	1
6.	Татар халык биюе өйрәнү	1
7	Туган телгә багышланган чараларга эзерләнү һәм катнашу	1
III.	Сәхнә уеннары	8
1.	Такмак, такмаза, тел шомарткычлар.	1
2.	“Чәчәкләр аланында” сәхнә уенының эчтәлегә белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.	1
3.	Сценарийны кабатлау.	1
4.	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләрне, бию өлешләрен өйрәнү.	1
5.	Сценарийны кабатлау. Музыкаль бизәлеш. Киемнәр эзерләү	1
6.	Парлы бию. “Кармакчы”. “Су юлында”.	1
7.	Күмәк заманча бию. Зонтиклар биюе.	1

8.	Сэхнэдэ чыгыш ясауга эзерлек.	1
IV.	Яңа ел бэйрәменә театр-тамаша	5
1.	Яңа ел бэйрәменә багышланган әкият-пьесаның эчтәлеге белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.	1
2	Сценарийны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка	1
3	Киёмнәр эзерләү.	1
4.	Жырлы-биюле һәм такмак әйтешле уеннар.	1
5.	Яңа ел бэйрәмендә чыгыш.	1
V.	“Сәламәтлек театры” конкурсына	8
1.	“Сәламәтлек театры” конкурсына сценарийсайлау, театр-тамашаның эчтәлеге белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.	1
2.	Сәнгатьле уку буенча эш.	1
3.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.	1
4.	Киёмнәр эзерләү.	1
5.	Театр аternalыгына эзерлек.	1
6.	Театр аternalыгы конкурсында катнашу.	1
7.	Балалар өчен жырлар өйрәнү.	1
8.	Вальс өйрәнү.	1
VI.	Без табигать баласы	5
1.	Бүгенге көн экологик проблемалар. Күзәтүләр буенча фикер алышу.	1
2.	“Кошлар безнең дусларыбыз” музыкаль тамашаның эчтәлеге белән танышу. Рольләргә бүлеп уку.	1
3.	Театрны кабатлау. Хәрәкәтләр. Музыка.	1
4.	“Туган ягым – яшел бишек”. Экологик темага кичә.	1
5.	Табигатькә экскурсия. Чишмәләрне чистарту.	1
VII	Йомгаклау	1
1.	Эшлэгән эшләргә анализ, нәтижә.	1

Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районы
Карабаш беренче төп гомуми белем бирү мәктәбе
муниципаль бюджет гомуми белем бирү учреждениесе

“Каралды”

Методик берләшмә
житәкчесе:

_____ Э.Г.Ломанова

Беркетмә № _____

“ _____ ” август, 2023 нче ел

“Килешенде”

Уку-укуту эшләре
буенча директор

урынбасары:

_____ Г.И.Яхина

“ _____ ” август, 2023 нче ел

“Расланды”

Директор:

_____ Г.Х.Хужина

боерык № _____

“ _____ ” август, 2023 нче ел

“Хыял” түгәрәгенә эш программасы
2023-2024 уку елы

Сәгать саны-34

Укытучы- Яхина Гүзәлия Инсаф кызы

Карабаш, 2023